

Cuprins

Introducere	1
--------------------	----------

Capitolul I. Libertatea de exprimare și dreptul la reputație. Sediul materiei.

Natură și domeniu de aplicare	4
1. Acte normative interne	4
1.1. Constituția	4
1.2. Codul civil	8
1.3. Legea nr. 504/2002 („Legea audiovizualului”)	12
1.4. Decizia nr. 220/2011 a Consiliului Național al Audiovizualului privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual	15
1.5. Codul deontologic al ziaristului	16
2. Reglementări internaționale	17
2.1. Libertatea de exprimare	17
2.1.1. Natura libertății de exprimare în lumina art. 10 din Convenție – Domeniu de aplicare. Titulari. Forme	20
2.1.2. Obligațiile statelor membre în asigurarea exercițiului libertății de exprimare	30
2.1.3. Art. 10 parag. 2 vs. art. 17 din Convenție: criterii de demarcație	35
2.2. Dreptul la reputație	41

Capitolul II. Conflictul dintre

art. 10 și art. 8 din Convenție. Criterii	47
1. Introducere	47
2. Descrierea conflictului	48
3. Metodologie	52
3.1. Verificarea aplicabilității art. 8 și a art. 10 din Convenție în speța dedusă judecății	54

3.2. Identificarea standardului convențional în privința dreptului la reputație și a dreptului la liberă exprimare _____	66
3.3. Identificarea ingerinței _____	69
3.4. Verificarea legalității și a scopului legitim al ingerinței _____	75
3.4.1. Caracterul legal al ingerinței – ingerința să fie prevăzută de lege _____	75
3.4.2. Scopul legitim al ingerinței _____	78
3.5. Caracterul necesar și proporțional al ingerinței într-o societate democratică _____	81
3.6. Factori relevanți în înclinarea balanței dintre art. 8 și art. 10 din Convenție _____	83
3.6.1. Aspecte referitoare la persoana vizată _____	84
3.6.1.1. Persoana publică. Persoană cunoscută publicului. Simplu particular _____	84
3.6.1.2. Oameni politici _____	91
3.6.1.3. Funcționari publici _____	94
3.6.1.4. Participanți la înfăptuirea justiției _____	95
3.6.1.5. Comportamentul anterior al persoanei vizate _____	106
3.6.2. Aspecte referitoare la conținutul mesajului _____	109
3.6.2.1. Distincția fapte – judecăți de valoare _____	110
3.6.2.1.1. Calificarea afirmațiilor _____	111
3.6.2.1.2. <i>Exceptio veritatis</i> . Aspecte privitoare la prezumții și administrarea probatoriului. Relația cu art. 6 și art. 13 din Convenție _____	129
3.6.2.2. Aptitudinea de a contribui la o dezbatere de interes public _____	139
3.6.2.3. Tipuri de exprimare și limite aplicabile _____	159
3.6.2.3.1. Exprimarea politică _____	160
3.6.2.3.2. Exprimarea comercială _____	170
3.6.2.3.3. Exprimarea artistică _____	180

3.6.2.3.4. Exprimarea academică _____	188
3.6.3. Modalitatea de obținere a informației _____	194
3.6.4. Aspecte referitoare la modul de transmitere a mesajului _____	199
3.6.4.1. Impactul potențial. Reguli privind canalul de comunicare folosit. Consecințele afirmațiilor _____	200
3.6.4.2. Tonul, modul de adresare, limbajul și stilul folosit _____	205
3.6.5. Aspecte referitoare la autorul afirmațiilor _____	212
3.6.5.1. Limitele exprimării în raport de statutul autorului afirmațiilor _____	212
3.6.5.1.1. Jurnaliștii. Libertatea presei _____	213
3.6.5.1.1.1. Dreptul la replică _____	232
3.6.5.1.1.2. Relatări despre un litigiu penal în curs. Presumpția de nevinovăție _____	237
3.6.5.1.1.3. Protecția surselor _____	252
3.6.5.1.2. Oamenii politici _____	257
3.6.5.1.3. Angajații în sistemul privat. Funcționarii publici. Magistratii _____	257
3.6.5.1.3.1. Obligația autorităților publice de a nu aduce atingere prezumției de nevinovăție _____	266
3.6.5.1.3.2. Problematika avertizorilor publici proveniți din rândul funcționarilor _____	274
3.6.5.2. Buna-credință a autorului afirmațiilor. Relația anterioară cu persoana vizată. Conduita procesuală _____	283
3.6.6. Evaluarea sancțiunii aplicate _____	290
3.6.6.1. Clasificarea sancțiunilor _____	290
3.6.6.2. Principii privind severitatea sancțiunilor _____	292
3.6.6.2.1. Sancțiunile <i>ex-ante</i> _____	292
3.6.6.2.2. Sancțiunile <i>ex-post</i> _____	314

Capitolul III. Libertatea de exprimare în contextul noilor tehnologii	334
1. Competența Curții <i>ratione personae</i> și <i>ratione loci</i>	338
2. Libertatea de exprimare în mediul online: definiție, conținut și titulari	340
3. Protecția vieții private în mediul online	351
3.1. Gradul de speranță legitimă la protecția vieții private	351
3.2. Anonimitatea în mediul online și dreptul de a fi uitat	361
3.3. Răspunderea intermediarilor pentru informațiile publicate pe internet	377
4. Jurisprudența națională privind libertatea de exprimare în mediul online	403
Concluzii	414
Bibliografie	418

Stela Stoicescu

**Libertatea de exprimare
versus dreptul la reputație**

**Aplicarea standardului CEDO
în jurisprudența națională**

Editura
Stamangiu
2019

Capitolul II. Conflictul dintre art. 10 și art. 8 din Convenție. Criterii

1. Introducere

Întrucât dreptul la liberă exprimare a fost considerat de Curte piatra de temelie a unei societăți democratice și una dintre condițiile esențiale pentru progres^[1], din cauza domeniului vast de aplicare, acest drept se află adesea în conflict cu alte drepturi convenționale. Aceasta deoarece, astfel cum o impune chiar textul art. 10 parag. 1 teza întâi, libertatea de exprimare comportă îndatoriri și responsabilități, acest drept fiind intitulat și *libertatea-obligație*^[2]. Din acest considerent, libertatea de exprimare a fost inclusă de doctrină în categoria „*drepturilor condiționale*” (căci ingerința statului este posibilă, dreptul fiind susceptibil de limitări), fiind adesea numită o „*libertate adaptată*”^[3]. Dintre drepturile cu care intră în conflict, este adevărat că, din punct de vedere statistic, cel mai des se întâlnește dreptul la viață privată. În acest sens, s-a apreciat că, în cazul conflictului cu alte drepturi, datorită caracterului său de *lex generalis*^[4], libertatea de exprimare ocupă adesea un loc secundar.

Din acest punct de vedere, odată trasată sfera de aplicare a art. 8 și art. 10 din Convenție potrivit jurisprudenței Curții, mă voi preocupa

[1] Cauza *Handyside c. U.K.*, cit. ant., § 49; cauza *Zana c. Turciei* [MC], nr. 18954/91, § 51, 1997-VII;

[2] J.-L. CHARRIER, A. CHIRIAC, *Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului*, Ed. Litec, ed. 2008, Paris, 2005, p. 395, nota nr. 0558.

[3] J.-F. RENUCCI, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Ed. Hamangiu, București, 2009, p. 169-174.

[4] A se vedea, pentru dezvoltări, H. FENWICK, *Civil liberties and human rights*, ed. a 3-a, Cavendish Publishing, Londra, 2002, p. 222-223, unde se explică faptul că art. 6 din Convenție, fiind un drept necalificat material, primează față de art. 10 din Convenție. Cele două drepturi nu se contrabalansează, cum este cazul art. 10 și art. 8 din Convenție. Dacă intervine un conflict, art. 6 primează. J.-L. CHARRIER, A. CHIRIAC, *op. cit.*, p. 393, nota nr. 0552.

exclusiv de problema conflictului dintre dreptul la viață privată și libertatea de exprimare, care reprezintă **conflictul *cel mai clasic***^[1] întâmpinat în exercițiul libertății de exprimare. Precizez că acest conflict se creează **între titulari diferiți care își opun drepturi egal protejate de Convenție** – art. 8 și, respectiv, art. 10 din Convenție, care nu se pot concilia, judecătorul național fiind chemat să evalueze justul echilibru. Aceste tipuri de conflicte reprezintă cazuri de **aplicare pe plan orizontal a Convenției**, ce vizează **sfera obligațiilor pozitive** ale statelor membre^[2].

În materia răspunderii pentru depășirea limitelor libertății de exprimare prin defăimare, trebuie precizat că obiect al acestui capitol îl va constitui exclusiv răspunderea civilă delictuală, deși răspunderea pentru depășirea limitelor libertății de exprimare poate îmbrăca și o natură penală, contravențională sau disciplinară.

2. Descrierea conflictului

Din punct de vedere istoric, s-a constatat cu rapiditate faptul că libertatea de exprimare și dreptul la viață privată se află adesea într-o relație de concurență, fiind necesar a se asigura în permanență o apărare echitabilă a intereselor concurente. Pe de altă parte, cum corect s-a afirmat^[3], la modul general, libertatea de exprimare și dreptul la viață privată se află într-o **relație de complementaritate** – în sensul că se întregesc reciproc, conținutul dreptului la reputație, ca și componentă a dreptului la viața privată, dezvoltându-se pe baza sferei atingerilor ce pot fi duse ca urmare a interacțiunii cu libertatea de expresie, dar și de **convergență**, căci ambele drepturi au ca scop atingerea unui echilibru apt să asigure respectul vieții private și al demnității persoanei.

[1] Í.L. BROTONS, în *Convenio Europeo de Derechos Humanos*, de Iñaki Lasagabaster Herrate și alții, ed. a 2-a, 2009, Ed. Thomson Reuters, Spania, p. 532.

[2] D. SPIELMANN, *Obligations positives et effet horizontal de la Convention*, în *L'interprétation de la Convention européenne des droits de l'homme*, de F. SUDRE, Ed. Bruylant, coll. Droit et Justice, Bruxelles, 1998, p. 154.

[3] H.D. DUMITRU, *Libertate de exprimare și viață privată. Conexiuni constituționale și civile*, în P.R. nr. 5/2012, p. 48.

Cu titlu de exemplu, în încercarea de creare a unui mecanism simplificat de protecție a onoarei, statul francez a adoptat Legea presei la 11 mai 1968, la inițiativa lui Benjamin Constant. Potrivit art. 11 din acest act normativ, „*Toute publication dans un écrit périodique relative à un fait de la vie privée constitue une contravention punie d'une amende de 500 F. La poursuite ne pourra être exercée que sur la plainte de la partie intéressée*”^[1]. Prin urmare, în Franța acelei perioade, în cazul identificării unui conflict între dreptul la liberă exprimare și dreptul la viață privată, se acorda prioritate absolută celui de-al doilea drept, căci pentru admiterea acțiunii și aplicarea amenzii nu se cerea nici proba faptei ilicite, nici existența unui prejudiciu sau a relei-credințe, fiind instituită, mai degrabă, o răspundere obiectivă a autorului articolului^[2]. Deși textul citat are meritul de a fi reprezentat primul act normativ care a consacrat în mod expres dreptul la viață privată, totuși, nu poate fi trecut cu vederea faptul că a transformat acest drept într-un subiect tabu.

În zilele noastre, analiza conflictului este departe de a se rezuma atât de simplu, ca urmare mai ales a evoluției jurisprudenței Curții de la Strasbourg. Necesitatea analizei acestui conflict, în lumina jurisprudenței Curții, este incontestabilă, față de faptul că responsabilitatea inițială și primară de a proteja drepturile prevăzute de Convenție revine statelor membre. Astfel, sarcina judecătorului național investit cu soluționarea unei cereri de răspundere delictuală pentru defăimare este deosebit de complicată, căci presupune o **atentă punere în balanță a art. 8 cu art. 10**, însoțită de aplicarea criteriilor stabilite de Curte în jurisprudența sa pentru a asigura un just echilibru^[3].

Abordarea Curții **nu permite o analiză separată a libertății de exprimare** sau a dreptului la reputație, ci presupune întotdeauna o

[1] Trad. n.: *Orice publicare într-o scriere periodică referitoare la un aspect al vieții private constituie o contravenție sancționată cu o amendă de 500 franci. Urmărirea poate fi declanșată doar pe baza plângerii părții interesate.*

[2] J.-L. HEBARRE, *Protection de la vie privée et déontologie des journalistes*, Institut international de la presse, Zürich, 1970, p. 41-42, apud în *Introducere în teoria drepturilor personalității*, de GH. MIHAI, G. POPESCU, Ed. Academiei Române, București, 1992, p. 77.

[3] A se vedea C. BIRSAN, *Protecția dreptului la viață privată și familială, la corespondență și la domiciliu în Convenția Europeană a Drepturilor Omului*, în P.R., Supliment 2003, Culegere de studii, p. 16-20.

cântărire concomitentă a intereselor aflate în conflict, iar judecătorul național trebuie să urmeze aceeași abordare, pentru a evita încălcarea unuia dintre cele două drepturi convenționale.

Astfel, atunci când o cerere este întemeiată pe art. 8 din Convenție, dacă ingerința – dată de o eventuală respingere a acțiunii având ca obiect repararea prejudiciului moral – nu îndeplinește cerințele prevăzute de art. 8 parag. 2, la nivel intern se creează premisele unei încălcări a acestui drept. În egală măsură, admiterea unei astfel de acțiuni poate încălca dreptul liberă exprimare dacă aceasta nu îndeplinește cerințele prevăzute de art. 10 parag. 2. După cum corect s-a arătat^[1], **instanța nu poate proceda la un demers absolutist**, anihilând unul dintre drepturi, ci trebuie să le cântărească atent, în misiunea de a acorda preferință unuia dintre ele. **Lipsa analizei criteriilor** ce vor fi expuse sau chiar **neobservarea faptului că litigiul presupune un conflict** între cele două drepturi fundamentale naște în sine **puternice prezumții de încălcare** a unuia dintre cele două drepturi, Curtea arătându-se extrem de sceptică *ab initio* față de soluția la care ajunge, în acest caz, instanța națională^[2].

Odată rămasă definitivă hotărârea pronunțată de judecătorul național, **balanța stabilită de acesta va putea fi modificată de Curte**, ca regulă, **doar dacă hotărârea pronunțată nu cuprinde motive temeinice și suficiente**. Aceasta deoarece sarcina Curții, în exercitarea rolului de supraveghere, nu este să înlocuiască instanțele interne competente sau să acționeze ca o a patra instanță, ci să examineze, în temeiul art. 10, hotărârile pe care acestea le-au adoptat în temeiul puterii lor de apreciere, cu respectarea **principiului subsidiarității**. Astfel, misiunea Curții este să stabilească dacă **motivele invocate** de autoritățile naționale pentru a justifica ingerința au fost „**relevante și suficiente**” și dacă **măsura dispusă a fost „proporțională cu scopurile legitime urmărite”**^[3]. Curtea verifică, practic, dacă autoritățile naționale, bazându-se pe o evaluare a faptelor

[1] B. RAMAȘCANU, *Obligații pozitive ale statului în ipoteza unui „conflict” între drepturi de natură civilă egal protejate de Convenție*, p. 653-693, în *In Honorem Corneliu Bîrsan*, Ed. Hamangiu, în „Dreptul”, București, 2013.

[2] A se vedea, cu titlu de exemplu, *Redaktsiya Gazety Zemlyaki c. Rusiei*, nr. 16224/05, §§ 44-51, 21 noiembrie 2017.

[3] Cauza *Chauvy și alții c. Franței*, cit. ant., § 70.

relevante, au aplicat standarde conforme principiilor prevăzute de art. 10 din Convenție^[1].

Totuși, această cerință a fost dezvoltată de Curte ulterior în cauza *Aksu c. Turciei*^[2], în care s-a menționat că, atunci când **balanța stabilită nu este satisfăcătoare**, în sensul că importanța acordată unuia dintre cele două drepturi aflate în conflict este exagerată, instanța de la Strasbourg poate constata existența unei încălcări fie a art. 10, fie a art. 8 din Convenție. Controlul de proporționalitate este deosebit de atent în privința libertății de exprimare, dat fiind rolul acestui drept într-o societate democratică^[3].

De asemenea, cât privește înclinarea acestei balanțe, merită menționat că, **într-o primă fază a jurisprudenței Curții**, în conflictul dintre art. 8 și art. 10, **libertatea de exprimare a beneficiat de o supraprotecție**^[4]. Ulterior, însă, **preferința acordată libertății de exprimare s-a temperat**, conștientizându-se necesitatea unei protecții corespunzătoare a reputației^[5]. În prezent, se apreciază^[6] că abordarea Curții s-a schimbat, în sensul că **acordă o prea mare importanță dreptului la reputație, în detrimentul libertății de exprimare**, într-un mod periculos^[7] și că impune standarde prea riguroase privind obligația de documentare a jurnaliștilor, chiar și în cauze ce privesc un puternic interes public^[8]. Alți autori consideră, din contră, că abordarea Curții

[1] Cauza *Zana c. Turciei* [MC], cit. ant., § 51; cauza *Vitrenko și alții c. Ucrainei* (dec.), nr. 23510/02, 16 decembrie 2008.

[2] Cauza *Aksu c. Turciei* [MC], nr. 4149/04, 41029/04, § 67, 15 martie 2012.

[3] Y. ARAI-TAKAHASHI, *The Margin of Appreciation Doctrine and the Principle of Proportionality in the Jurisprudence of the ECHR*, Intersentia Publishers, New York, 2002, p. 136.

[4] În acest sens, a se vedea cauza *Lingens c. Austriei* [MC], nr. 9815/82, A 103.

[5] B. RAMAȘCANU, *op. cit.*, p. 676.

[6] LORD LESTER OF HERNE HILL QC, LORD PANNICK QC, JAVA HERBERG, *Human Rights Law and Practice*, ed. a 3-a, 2009, Ed. Lexis Nexis, Marea Britanie, p. 542.

[7] A se vedea abordarea Curții în cauza *Lindon Otchakovsky-Laurens and July c. Franței*, cit. ant.

[8] Cauza *Alithia Publishing Company c. Cipru*, nr. 17550/03, §§ 62-72, 22 mai 2008; cauza *Rumyana Ivanova c. Bulgariei*, nr. 36207/03, 14 februarie 2008.

a cunoscut o evoluție pozitivă, de la recunoașterea unei poziții privilegiate libertății de exprimare^[1], până la atingerea unui echilibru mai just^[2].

3. Metodologie

În cele ce urmează, voi expune anumite criterii de la care judecătorul național ar trebui să pornească, din punctul meu de vedere, atunci când este investit cu o acțiune în răspundere delictuală pentru defăimare. Voi îndrăzni să numesc aceste criterii o *metodologie*, asumându-mi rezonanța dogmatică a acestui termen, întrucât consider că aceste reguli au vocația de a se aplica oricărei spețe de răspundere delictuală de acest gen. Demersul, după cum s-a arătat^[3], poate fi asemănat unei acțiuni *praeter legem* sau, în unele cazuri, chiar *contra legem*, presupunând un studiu aprofundat al jurisprudenței Curții, o cunoaștere îndeaproape a principiilor utilizate de aceasta. În toate cazurile, însă, se poate vorbi despre o deformalizare a dreptului și o apropiere de conceptul de echitate.

Odată ce judecătorul național este investit cu o acțiune în răspundere civilă delictuală pentru defăimare, conform dreptului intern, se cer a fi analizate cele patru condiții prevăzute de art. 1357 și urm. C.civ., cu luarea în considerare a specificului acestei materii. Astfel, potrivit Codului civil, se impune analiza faptei ilicite, prejudiciului, vinovăției, precum și a legăturii de cauzalitate, prin raportare, bineînțeles, și la dispozițiile art. 70-77, respectiv art. 252-257 C.civ. Aceasta deoarece, în ciuda existenței unui sediu al materiei privind drepturile personalității și apărarea drepturilor nepatrimoniale, **nu se poate reține o autonomie a răspunderii pentru încălcarea lor, independentă de regimul general al răspunderii civile**^[4]. Altfel spus, **nu există o răspundere**

[1] P. LAMBERT, *La liberté de la presse, la protection de la réputation d'autrui et la Convention européenne de droites de l'homme*, în AA VV, Liber Amicorum Marc-André Eissen, Bruylant LGDJ, 1995, p. 273.

[2] L. FRANÇOIS, *La déontologie journalistique dans la jurisprudence de la CEDH*, Ed. Legipresse, 255, 2008, p. 148.

[3] G. LÉCUYER, *Liberté d'expression et responsabilité. Étude de droit privé*, Ed. Dalloz, 2006, Paris, p. 34.

[4] În același sens, a se vedea O. UNGUREANU, C. MUNTEANU, *op. cit.*, în R.R.D.P. nr. 1/2012, p. 255.

obiectivă în această materie, independentă de vinovăție, ci prevederile respective se impun a fi completate cu dispozițiile generale ale răspunderii civile delictuale.

O altă interpretare ar fi vădit contrară art. 8 și art. 10 din Convenție, aplicabile în cauză, față de obiectul litigiului – libertatea de exprimare și dreptul la reputație, prin raportare și la prevederile art. 20 din Constituție, potrivit căruia, „Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”. Astfel, făcând aplicarea art. 11, art. 20 alin. (1) și (2) din Constituție, precum și a art. 4 C.civ., instanța națională are obligația de a se raporta la standardul de protecție prevăzut de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, respectiv cel instituit de art. 8 și art. 10 din Convenție. Or, astfel cum se va arăta, Curtea, în jurisprudența sa, nu reține o răspundere obiectivă, ci analiza bunei-credințe a autorului afirmațiilor este un pas extrem de important în metodologia ce va fi expusă.

Apreciez că trasarea, în mod constant, în jurisprudența Curții, a unor criterii în ceea ce privește analiza ilicitului în sfera libertății de exprimare, puse în balanță cu dreptul la imagine, poate conduce la concluzia existenței unui standard convențional de protecție mai ridicat decât cel prevăzut la nivel intern, standard la care judecătorul național are obligația de a se raporta, potrivit prevederilor constituționale citate.

Pe cale de consecință, instanța, la soluționarea unui litigiu de acest gen, va avea în vedere, alături de condițiile din dreptul intern, principiile statuate în jurisprudența Curții privitor la cele două drepturi aflate în conflict: libertatea de exprimare și dreptul la viață privată. Astfel, pentru a se pronunța o hotărâre care să nu dea naștere unei încălcări, fie pe terenul art. 8, fie pe terenul art. 10, se impune ca instanța națională să analizeze, în ordine: **a) aplicabilitatea art. 8 și a art. 10 din Convenție în speță; b) standardul convențional în privința dreptului la reputație, respectiv a dreptului la liberă exprimare; c) identificarea ingerinței, în cazul fiecăruia dintre cele două drepturi; d) verificarea caracterului legal al ingerinței, precum și a legitimității scopului acesteia; e) asigurarea necesității într-o societate democratică a ingerinței, respectiv a balanței rezonabile**

între garanțiile instituite de art. 8 și art. 10 din Convenție. Abia în cadrul analizei acestui ultim criteriu, în mod distinct, instanța trebuie să verifice, alături de aplicarea principiilor stabilite în jurisprudența Curții, întrunirea, în persoana pârâtului, a condițiilor generale prevăzute de art. 1357 C.civ. în materie de răspundere civilă delictuală, ce trebuie întrunite în mod cumulativ, respectiv: fapta ilicită, vinovăția, legătura de cauzalitate și prejudiciu, astfel cum au fost menționate mai sus.

3.1. Verificarea aplicabilității art. 8 și a art. 10 din Convenție în speța dedusă judecării

În ceea ce privește acest prim pas, judecătorul național trebuie să se raporteze la condițiile de aplicabilitate în speță a celor două articole, astfel cum au fost expuse în capitolul anterior. Această analiză trebuie să fie, însă, în opinia mea, cât se poate de concretă și să se raporteze la conținutul factual al speței, la circumstanțele acesteia, evitându-se referințele cu caracter general, abstract. Altfel spus, este necesar ca această analiză să nu se transforme într-o reiterare teoretică a principiilor ce se degajă din jurisprudența Curții. Practic, se cere a se stabili dacă afirmațiile deduse judecării sunt de natură să lezeze fie libertatea de exprimare, fie dreptul la reputație al părților.

Astfel, **pentru ca art. 8 din Convenție să fie aplicabil**, trebuie reținut că se cere a exista un atac la adresa reputației unei persoane, care să atingă un **minim de gravitate**, după cum s-a arătat. Pe cale de consecință, aducerea la cunoștința publicului a unor informații, fie acestea false sau adevărate, referitoare la o anumită persoană, atrage incidența art. 8 privitor la viața privată, de vreme ce dreptul la reputație este o componentă a dreptului la viață privată, în sens convențional.

Așadar, **preluarea imaginii unei persoane fără acordul său**^[1], **publicarea unui articol** de presă despre o anumită persoană^[2],

^[1] Cauza *Reklos și Davourlis c. Greciei*, nr. 1234/05, §§ 38-40, 15 ianuarie 2009.

^[2] Cauza *Von Hannover (nr. 1) c. Germaniei*, nr. 59320/00, §§ 50-53, 24 iunie 2004; cauza *Von Hannover (nr. 2) c. Germaniei* [MC], nr. 40660/08, 60641/08, §§ 95-99, 7 februarie 2012; cauza *Axel Springer AG c. Germaniei* [MC], cit. ant., §§ 82-84.

dezvăluirea adresei de domiciliu a unei persoane^[1] sau a unor **date ce vizează viața privată** a acesteia, cum ar fi inclusiv **situația financiară**^[2], publicarea unor **informații privind trecutul unei persoane**, indiferent dacă sunt accesibile publicului sau nu^[3], **citirea cu voce tare** – cu ocazia audierii unei persoane ce face obiectul unei anchete penale, în ședință publică, și **dezvăluirea către presă a conținutului interceptărilor telefonice ale convorbirilor sale**, ce excedau infracțiunii cu care instanța a fost sesizată, ce relevau aspecte de ordin privat^[4], sunt exemple de ingerințe pe terenul art. 8, care fac necesară o punere în balanță a libertății de exprimare cu dreptul la reputație.

Totodată, Curtea a precizat că **nu există niciun motiv pentru a înlătura viața profesională de la protecția conferită de art. 8 din Convenție**, cât timp viața profesională este o componentă semnificativă a vieții private^[5]. Prin urmare, publicarea oricăror informații referitoare la o persoană care acționează într-un mediu profesional atrage incidența art. 8. Astfel, s-a reținut că intră sub incidența art. 8 inclusiv **corespondența electronică de la locul de muncă**, chiar și atunci când se realizează prin utilizarea serviciului de mesagerie în timpul programului de lucru, de pe calculatorul și contul de mesagerie al companiei, în ciuda interdicției de utilizare a internetului în scop personal, existentă în regulamentul de ordine interioară al companiei^[6]. De asemenea, atrag incidența art. 8 inclusiv **monitorizarea traficului pe Internet la locul de muncă**^[7], precum și **supravegherea video a angajaților la locul de muncă**^[8].

În egală măsură, **stocarea oricăror informații despre o anumită persoană – independent de scopul utilizării acestora, chiar și**

[1] Cauza *Alkaya c. Turciei*, nr. 42811/06, §§ 28-41, 9 octombrie 2012.

[2] Cauza *Wypych c. Poloniei* (dec.), nr. 2428/05, 25 octombrie 2005.

[3] Cauza *K. c. Letoniei* (dec.), nr. 71225/01, 14 mai 2002.

[4] Cauza *Craxi c. Italiei* (nr. 2), nr. 25337/94, nepublicată, 17 iulie 2003, § 57.

[5] ²²⁵ Cauza Germaniei, cit. ant., § 29; cauza *Halford c. Regatului Unit*, Reports of Judgments and Decisions 1997-III, p. 1015-16, § 42; cauza *Amann c. Elveției* [MC], nr. 27798/95, §§ 65-67, 16 februarie 2000.

[6] Cauza *Bărbulescu c. României* [MC], nr. 61496/08, 5 septembrie 2017.

[7] Cauza *Copland c. Regatului Unit*, nr. 62617/00, §§ 43-44, 3 aprilie 2007.

[8] Cauza *Antović și Mirković c. Muntenegru*, nr. 70838/13, §§ 40-45, 28 noiembrie 2017.

atunci când nu ar fi în fapt folosite – atrage aplicabilitatea art. 8 din Convenție^[1]. Astfel, existența unei baze de date cuprinzând **informații privind identitatea unor persoane care au săvârșit infracțiuni de natură sexuală**^[2], **evidențe reținute în sistemul informatic Schengen privind accesul unei persoane într-un anumit stat**^[3], **înregistrări în registrul poliției privind cautiunea achitată în cursul unui proces penal**^[4] – toate aceste exemple atrag aplicabilitatea art. 8 privind dreptul la viața privată. Concluzia incidentei art. 8 din Convenție se menține **inclusiv în situația în care informația stocată nu cuprinde date sensibile** sau date referitoare la viața intimă a persoanei: de pildă, Curtea a stabilit că simpla creare de către autorități a unei fișe a reclamantului care cuprindea exclusiv informația că acesta are legături cu ambasada Rusiei și desfășoară relații comerciale cu o anumită societate – chiar dacă fișa nu a fost consultată de terți – este o ingerință pe terenul art. 8 din Convenție^[5].

S-a mai arătat în jurisprudența Curții că inclusiv **înregistrarea vocii unei persoane, cu scopul unei analize în detaliu**, reprezintă o ingerință pe terenul art. 8^[6]. Similar, **supravegherea unei persoane prin sistemul GPS și procesarea datelor** obținute atrag aplicabilitatea dreptului la viața privată^[7].

De asemenea, **menționarea unor afecțiuni ale unei persoane și citarea unor acte medicale în cuprinsul unei hotărâri judecătorești care este accesibilă oricărei persoane**, chiar fără existența unui interes^[8], atrag aplicabilitatea art. 8 din Convenție. Cu atât mai mult, s-a reținut aplicabil art. 8 atunci când prezentarea istoricului medical psihiatric al unei persoane s-a făcut în cadrul unei

[1] Cauza *Rotaru c. Romania* [MC], nr. 28341/95, §§ 43-44, 4 mai 2000.

[2] Cauza *B.B. c. Franței*, nr. 5335/06, §§ 56-58, 17 decembrie 2009; cauza *Gardel c. Franței*, nr. 16428/05, §§ 57-59, 17 decembrie 2009.

[3] Cauza *Dalea c. Franței* (dec.), nr. 964/07, 2 februarie 2010.

[4] Cauza *M.M. c. Regatului Unit*, nr. 24029/07, §§ 149-150, 29 aprilie 2013.

[5] Cauza *Amann c. Elveției* [MC], cit. ant., §§ 65-67.

[6] Cauza *Peck c. Regatului Unit*, cit. ant., §§ 60-63.

[7] Cauza *Uzun c. Germaniei*, nr. 35623/05, §§ 43-48, 2 septembrie 2010.

[8] Cauza *L.L. c. Franței*, nr. 7508/02, 10 octombrie 2006, §§ 33-34 apud în R. CHIRIȚĂ, *Convenția Europeană (...)*, 2007, p. 113.

proceduri judiciare publice^[1] sau când, **în cadrul unui proces civil, a fost divulgat faptul că reclamantul a fost diagnosticat HIV pozitiv** – în urma respingerii de către instanță a solicitării acestuia de anonimizare a numelui din fișa medicală și de judecare a cauzei potrivit procedurii nepublice^[2].

Totodată, **primirea unor mesaje cu caracter obscen, nesolicitate, prin e-mail^[3], sau chemarea jurnaliștilor de către polițiști la secția de poliție pentru a filma arestarea reclamantului**, fapt ce a condus la publicarea imaginilor în mass-media fără consimțământul acestuia^[4], constituie o ingerință pe terenul art. 8 din Convenție. Similar, s-a reținut că **transmiterea către presă a unor extrase din transcrierile convorbirilor telefonice interceptate de autorități**, în cadrul unui dosar de urmărire penală, constituie o ingerință pe terenul art. 8^[5].

În egală măsură, însă, astfel cum s-a precizat mai sus, afirmațiile pretins defăimătoare sau datele transmise trebuie să aibă **aptitudinea de a identifica direct sau indirect o anumită persoană**. În caz contrar, art. 8 din Convenție nu este aplicabil, astfel că nu mai poate fi vorba despre un conflict între cele două drepturi convenționale. Din acest punct de vedere, dacă nu există o minimă legătură dintre persoana reclamantului și afirmațiile pretins vătămătoare, **se ridică o problemă și din perspectiva calității de victimă a reclamantului**, prin raportare la art. 34 din Convenție^[6].

Nu în ultimul rând, mai trebuie îndeplinită o **condiție negativă** pentru atragerea aplicabilității art. 8 din Convenție. Astfel cum s-a

[1] Cauza *Panteleyenکو c. Ucrainei*, nr. 11901/02, 29 iunie 2006, §§ 56-58 apud în R. CHIRIȚĂ, *Convenția Europeană (...)*, 2007, p. 113.

[2] Cauza *C.C. c. Spaniei*, nr. 1425/06, 6 octombrie 2009.

[3] Cauza *Muscio c. Italiei* (dec.), nr. 31358/03, 13 noiembrie 2007.

[4] Cauza *Toma c. României*, nr. 42716/02, 24 februarie 2009.

[5] Cauza *Cășuneanu c. României*, nr. 22018/10, §§ 80-97, 16 aprilie 2013.

[6] A se vedea, pentru dezvoltări, cauza *Aksu c. Turciei*, cit. ant., § 49, în care Curtea – atât în hotărârea Marii Camere, cât și în hotărârea pronunțată de Cameră (nr. 4149/04, 41029/04, 27 iulie 2010), a reținut că reclamantul, deși nu a fost vizat direct de afirmațiile pretins vătămătoare din cartea publicată pe tema comunității rome, are calitatea de victimă, prin raportare la faptul că acesta, ca membru al grupului etnic cu pricina, se putea simți jignit de remarcile autorului.